

Shiraz-Beethoven.ir

فهرست

- ۷ مقلده
- ۱۳ فصل اول: هنر اخلاق ایرانی / اسماعیل بنی اردلان
- ۳۳ فصل دوم: اخلاق و هنر سنتی / ایرج داداشی
- ۴۹ فصل سوم: بررسی پیوند حُسن، عشق، و حُزن / پروین شیربیشه
- ۹۳ فصل چهارم: بهره‌های اخلاقی از هنرهای سنتی / کامران افشار مهاجر
- ۱۰۹ فصل پنجم: موسیقی و هنجارهای اخلاقی / محمدرضا آزاده‌فر

تناقض است؛ هنوز و همواره، دوستی زنان را به درشتی و خشونت نمی‌توان چشم داشت؛ هنوز و همواره، سودجویی در زیان دیگران خواستن به عاقبت به خیری نمی‌انجامد؛ هنوز و همواره، آموختن با تحمل دشواری میسر است. پس می‌توان نتیجه گرفت که حقایقی ازلی - ابدی وجود دارند که نه مشروط به زمان‌اند و نه موقوف به مکان. در همهٔ احوال، در همهٔ زمان‌ها و در همهٔ مکان‌ها صادق‌اند و در تمام امم تأثیر واحد دارند و تمام عقول بشری آن را به گردن می‌گیرند - اگر بخواهند سعادتمندانه زندگی کنند.

سخنان معرفت‌آمیزی که به نام جاویدان‌خرد شناخته می‌شوند، در یک زبان مفهومی، با آمیزش دو عنصر شعری و بحثی، و به کار گرفتن دو عامل احکام کلی و احکام حقیقی، حقایق هستی را منتقل می‌کنند. اهمیت جاویدان‌خرد در آن است که مستقیماً با کرد و کنش ارتباط دارد؛ علمی است که با عمل آمیخته است. و همین اتحاد میان علم و عمل است که اساس علم اخلاق اسلامی را پایه‌ریزی می‌کند.

ابوعلی مسکویه، فیلسوف و مورخ نام‌آور قرن چهارم هجری، هنگامی که حکمت خالده را از روی متن جاویدان‌خرد می‌پرداخت، کاملاً متذکر همین نکتهٔ اتحاد میان علم و عمل بوده است. مسکویه نقل می‌کند که در جوانی، هنگام مطالعهٔ کتابی از ابوعثمان جاحظ به نام کتاب جاویدان‌خرد برمی‌خورد که مؤلف از آن ستایش بی‌مانند کرده بود. پس من حریص شدم و بسیار میل نمودم به طلب آن و پیدا کردن آن در شهرهایی که می‌گردیدم و سیر می‌کردم در آن شهرها. تا آنکه یافتم آن کتاب را در ولایت فارس نزد موبد موبدان که عبارت از اعلم علمای مجوس باشد (مسکویه ۲۵۳۵: ۶).

در خدمت من بودی و ما هر سه باهم خوش بودیم. ناگاه آوازه‌ای در ولایت ما افتاد که در عالم خاکی یکی را پدید آوردند، بس بلعجب هم آسمانیست و هم زمینی، هم جسمانیست و هم روحانی، و این طرف را بدو داده‌اند و از ولایت ما نیز گوشه‌ای نامزد او کرده‌اند. ساکنان ولایت ما را آرزوی دیدن او خاست، همه پیش من آمدند، با من (همان: ۲۸).

پس دلیل سفر آن‌ها به آدمی بازمی‌گردد که این سه حقیقت باید در وجود او باهم جمع شوند و آشکار شوند. شیخ، با اشاره به اینکه بخشی از آن ولایت (منظور شهرستان ازل که عشق و برادرانش از آنجا آمده‌اند) را به نام آدمی زده‌اند، به جمع این خصایل متضاد در جان آدمی اشاره دارد که آن را متفاوت با دیگر مخلوقات ساخته، به طوری که همه مشتاق یافتن و دیدن اویند. از طرفی، چنان‌که در آغاز رساله گفته شد، این سه حقیقت از عقل و شناخت و به نحو اولی از حق نشئت گرفته بودند. بنابراین، حق و آدمی با این توصیف به واسطه حسن و عشق و حزن به یکدیگر مرتبط می‌شوند و به هم بازمی‌گردند. در این توصیف، حسن، که برادر بزرگ‌تر است، عشق و حزن را پرورده و حزن، که برادر کوچک‌تر است، در خدمت عشق است. در این میان، عشق چه‌کاره است؟ عشق نقش واسطه‌گری را دارد که باید باشد تا این سفر آغاز شود و به انجام رسد. چون در عشق طلب حضور دارد و این طلب نقطه آغازین سفر است و در بحث عشق از نفس و اهمیت آن هم در این فرایند گفته می‌شود که در بخشی از این نوشته به آن می‌پردازیم.

Allegro

SOPRANO SOLO

Re-joyce, re-joyce, re-joyce great ly.

VIOLIN I and II

BASSO CONTINUO

piano

آوانگاری ۱ - ۵. پاساز کوتاه با عنوان Messiah (مسیح) اثر هندل (منبع 51 Kivy 1989)

چه رفتار شادی‌بخشی در این اثر بیان می‌شود که منظور نظر کیوی است؟ اولین چیزی که به ذهن می‌رسد متن آوازی است که سوپرانو در حال خواندن آن است:

شادی فزاینده‌ای کن
ای دختر سیحون

کیوی بر این باور است که شکل بیانی که انسان در شوق بیان حس شادی دارد به حرکت بالارونده این ملودی مشابهت دارد. وی همچنین بر این باور است که حتی شکل حرکت بدن در زمان شادی یا شکل حرکت بدن در زمان تأثیرپذیری از یک موسیقی شاد شباهت دارد. به نظر می‌رسد تکیه بیش از اندازه کیوی به عنصر تقلید ریشه در تفکر افلاطون دارد. در کتاب سوم جمهوریت افلاطون، موسیقی عبارت است از تقلیدی از دو عنصر تُن و ریتم که گویی دو شخصیتی هستند یکی با خصوصیات صلح‌جویانه و دیگری با خصائص جنگ‌جویانه (Republic 398c-399c). موسیقی در این حالت در دیدگاه افلاطون تقلیدی از گفتار است که بعدها با عنوان «تئوری گفتار» مورد کاوش

نمونه‌های عینی معاصر

در دوره معاصر، اجرای آوازهایی با مضامین اخلاقی در ژانرهای فوق‌العاده متنوعی انجام می‌پذیرد. این ژانرها از لالایی‌های ساده مادرانه گرفته تا اجرای ارکسترهای بسیار بزرگ کلاسیک مضامین اخلاقی و اعتقادی را در قالب‌های بسیار متفاوت اجرا می‌کنند.

نمونه آوازه‌های پاپ با مضامین مذهبی و اخلاقی در آسیای شرقی

از اواخر دهه ۹۰، گروه‌های موسیقی پاپ اخلاق‌گرا برای ترویج مضامین اخلاقی در مقابل برخی گروه‌های موسیقی دیگر در مناطق مختلف جهان شکل گرفت. در کشورهای اسلامی، به‌ویژه در شرق آسیا، این گروه‌ها توفیق زیادی در تخصیص سبد شنیداری اقشار مختلف، به‌ویژه جوانان، به خود یافتند. در کشورهای مالزی و اندونزی، این گروه‌ها نام نشید یا نسید^۱ را به خود اختصاص دادند. یکی از این گروه‌ها آوازه‌های خود را ریحان (شمیم بهشت) نام نهاد. خانم لیسا محمد^۲، یکی از اعضای گروه موسیقی پاپ بانوان به نام هدا، در یک مصاحبه روزنامه‌ای می‌گوید: «اصولاً پیام، پیام عشق است. عشق به پروردگار و نهاده‌ی کردن ارزش‌های والا در فرزندان ما، به گونه‌ای که شهروندان خوبی باشند» (Kahn 2001: 144).

آوازه‌های ریحان به تهیه‌کنندگی Warner Records توفیق شگفت‌انگیزی یافت؛ به گونه‌ای که در سال ۱۹۹۷ تعداد ششصد هزار نسخه فقط در مالزی فروش داشت که با احتساب فروش خارجی آن، تعداد نسخه‌های به فروش رسیده از مرز یک میلیون سی‌دی فراتر می‌رود (ibid).

1. nasyid

2. Lisa Muhamad